

OUDE BEROEPEN IN EN ROND OUD-ADE

Deel 11. De Schillenboer

Is 'schillenboer' wel een beroep? Je hoeft er niet voor te leren en je kunt er niet of nauwelijks van leven. Je kunt het hoogstens naast je 'echte werk' doen om wat bij te verdienen. Het vak staat ook niet in hoog aanzien. In een van de romans van Clemens Wisse zegt iemand over de vrouw van de fabrieksdirecteur: "Ze was de dochter van een schillenboer, maar een kapsones!" En toch denk ik dat het een prachtig beroep is dat zijn tijd ver vooruit was. Ik gebruik de verleden tijd, want ik zou vandaag geen schillenboer in Oud Ade of Rijpwetering meer weten. Wat de schillenboer vijftig jaar geleden deed was wat kringloopwinkels vandaag verkondigen; alles moet zoveel mogelijk hergebruikt worden. Recyclen is de boodschap. In alle gesprekken die ik met kinderen van schillenboeren voerde viel dat ene zinnetje: "Niks werd weggegooid." Zelf heb ik rond 1960 als vakantiebaantje schillen opgehaald in Den Haag en bewaar daar dierbare herinneringen aan. Ik was een kind, hoe kon ik weten dat dat voorgoed voorbij zou gaan!

Jan Verhaar

Als ik mijn zoektocht naar de schillenboer begin, valt de naam van Jan Verhaar op de Kippendijk. Ik moet maar eens met Janus Olijerhoek gaan praten, zijn kleinzoon. Ik heb geluk: Janus (80) vertelt me dat hij als kleine jongen (rond 1950) met zijn opa Jan Verhaar (1880-1973) meeding om schillen op te halen in het dorp. Jan Verhaar had een geit die de schillen kreeg en 's winters leende hij bij Klaas Heemskerk achter in De Zevenhuizen een magere koe, een 'afmelker', die hij de hele winter te eten gaf, en na de winter weer als vette koe terug bracht. De reis van en terug naar De Zevenhuizen legde de koe lopend af, begeleid door opa Verhaar en zijn kleinzoon. De deal ging met gesloten beurzen. Jan Verhaar kreeg de melk van de koe en in ruil daarvoor mestte hij de koe vet, onder andere met schillen. Het leenkoe-systeem kwam wel vaker voor in het dorp, ontdekte ik later.

Het menu van de koe bestond uit etensresten / schillen en gras / hooi. De schillen haalde Verhaar eens per week op een vaste dag op bij de Oostenrijkse huizen, op de Kolk en langs de Leidse weg tot de molen. De 'Goudkust' en de straten daarachter bestonden toen nog niet. De mensen zetten hun schillen niet voor de buitendeur zoals je zou verwachten. Janus en zijn opa moesten schuurtjes en bijkeukens in waar de schillenaar klaar stond. Ze wisten in alle huizen de weg en deuren zaten nooit op slot. Soms lag er een hele kool of een brood bij de schillen. Die namen ze dan mee voor eigen consumptie. Ze controleerden even of er geen aardappelschilmesje tussen de schillen zat en leegden de emmer in een handkar die zijn schoonzoon Cor Olijerhoek voor hem had gemaakt. Het was een smal model want hij moest door het klaphekje bij zijn huis kunnen.

Het gras haalde hij van de berm van de Oud-Adeselaan tot waar nu de sportvelden zijn. Hij maaide die zelf. Het is niet bekend of hij daar een officiële vergunning voor had maar Janus denkt dat de gemeente allang blij was dat zij de berm niet hoefde te maaien. In de zomer, als er geen koe was, molk hij zijn geit, werd mij verteld.

Van Jan Verhaar bestaan enkele prachtige foto's dankzij de fotograferende pastoor Verkleij. Van zijn schillen-activiteiten heb ik echter geen foto kunnen vinden, maar wel een dat hij met een schoondochter en een kleinzoon aan het hooien is langs de weg.

Jan Verhaar was daggelder bij Jan van der Poel, eind Zwarteweg. Hij had zes kinderen en nam – net als veel van zijn tijdgenoten – allerlei baantjes aan om zijn gezin de kost te geven. Zo slootte hij bijvoorbeeld het land van Bert van der Meer, waar later het voetbalveld kwam en nu de volkstuintjes zijn.

Jan Zandvliet

Via via hoor ik dat er in Rijpwetering op de Poeldijk ook een schillenboer is geweest, Jan Zandvliet (1898-1974). Zijn schoondochter, Dora van Haastrecht, zou nog vlakbij de plek wonen waar de schillenboer gewoond heeft. Ik bel haar en vraag of ze iets weet over haar schoonvader en zijn activiteiten als schillenboer. Het antwoord is teleurstellend: "Ik weet helemaal niet dat hij schillenboer geweest is." Ze herinnert zich wel dat molenaar Wim van der Pouw Kraan voorbij kwam met zijn schillenkar. Misschien kan Henk, de jongste zoon, me meer vertellen. Ze geeft me zijn nummer in Lisserbroek.

Als ik Henk (75) bel, reageert hij enthousiast want hij heeft veel herinneringen aan zijn vader. Een van de eerste dingen die hij zegt als ik hem bezoek is echter: "Mijn vader was geen echte schillenboer" en dat was nu juist de reden van mijn bezoek. Maar wat daarna volgt maakt het bezoek toch meer dan de moeite waard.

Het gezin Zandvliet woonde op de Poeldijk aan de Kleipoel in de oude Grutterij (bouwjaar 1724) waar voeger ook een korenmolen heeft gestaan. De molen is in 1905 afgebroken en in België weer opgebouwd (waar hij negen jaar later door de Duitsers in brand is gestoken). De Grutterij, op Poeldijk 3, is in 1993 helaas plat gegaan om plaats te maken voor een nieuwe woning.

Vader Jan liep vanaf zijn zevende met krukken. Polio. Zijn rechterbeen was lam en een stuk korter dan zijn linker. Hij kreeg het advies om mandenmaker annex rietvlechter te worden, een beroep dat je zittend kon uitoefenen. Maar hij deed veel meer om zijn grote gezin te onderhouden; elf kinderen zou hij krijgen. Hij verhuurde een stuk of tien visbootjes. Vissers kwamen zaterdagmiddag op de fiets uit Den Haag en bleven overnachten om de volgende dag vroeg hun hengels uit te werpen. Ze kregen een slaapplekje in huis, maar toen het huis zich vulde met kinderen was er altijd nog een hooiberg of schuur voor ze.

"Mijn vader kon bijna niks zelf doen," zegt Henk, "alleen bevelen geven." Maar hij was wel sterk. "Wat hij onder te kort kwam, had hij boven te veel." Pas toen zijn kinderen opgroeiden en hem gingen helpen, kon hij zijn activiteiten uitbreiden. De oudste twee jongens gingen buitenshuis werken en hielpen met hun hun bescheiden loon mee aan het onderhoud van het gezin. De derde zoon, Kees, werd zijn vaders vaste compagnon. Met de hulp van Kees kon hij koeien gaan houden, schillen ophalen en tal van andere inkomsten genereren. Kees was "de grote motor" van het bedrijf tot hij ging trouwen en opgevolgd werd door Nico. Zijn vader was heel streng, zegt Henk, als je iets verkeerd deed dreigde hij met zijn kruk. De bijdrage van 'kinderarbeid' in het gezin was groot, maar voor de kinderen zelf hoorde dat er allemaal bij. Ze hadden het niet breed en er moest brood op de plank komen.

Met zijn paardenwagen zorgden vader en zoon ervoor dat melkbussen die te ver van de (begaanbare) weg stonden naar één plek gebracht werden waar de melkwagen ze kon meenemen. Ze deden dat op de Poeldijk en in de Veenderpolder maar ook als dat nodig was verder van huis, bijvoorbeeld in De Zevenhuizen toen daar een nieuwe brug werd gebouwd.

De veestapel groeide tot twaalf koeien, twee paarden en wat varkens. Maar land was er niet. De koeien stonden altijd binnen en aten wat de pot schafte. De "man met de krukken" haalde met behulp van zijn zoon hooi van de bermen van een aantal wegen tot aan Nieuwe Wetering. Hij molk de koeien nadat zijn zoon de koeien had 'vastgezet' (touw om de achterpoten) en de koe had schoongemaakt. Als hij klaar was met melken hees hij zich aan de staart van de koe omhoog. Ook de zonen werden uiteraard ingeschakeld bij het melken. De melk was zowel voor eigen consumptie als ook voor de fabriek.

Hij haalde met zijn paardenwagen doorgedraaide groente van de veiling in De Veen en slachtresten ('triep') bij slager Piet van der Geest op de Rip. De triep werd door de kinderen schoongemaakt en de pens werd gekookt en aan de varkens gevoerd. "Niks werd weggegooid." Bij de zuurkoolmakerij van Volwater in De Veen kon hij overgebleven koolbladeren ophalen. Soms was het zoveel dat de resten werden ingemaakt. De stank was verschrikkelijk, herinnert Henk zich.

In 1963, toen hij 65 werd, gingen de koeien weg maar een groot deel van de opbrengst van de verkochte koeien ging op aan het afbetalen van de schulden bij meel-leverancier (en huisbaas) Beelen. Daarmee kwam er ook een eind aan het ophalen van schillen en triep. Maar het was ook het begin van de AOW-uitkering, een ongekende luxe waar hij nog elf jaar van heeft kunnen genieten.

Daarmee is het verhaal over Jan Zandvliet als 'schillenboer' verteld. Van huis tot huis gaan om, zoals Jan Verhaar dat deed in Oud Ade, emmers en manden met schillen te legen in de schillenwagen was op De Rip niet mogelijk, volgens Henk. Hij noemt een voor een de namen op van de bewoners aan de Poeldijk en de Koppoellaan waar zijn vader dan langs reed: "Iedereen had wel een varken, of konijnen of kippen waaraan ze hun schillen gaven. En dan waren er ook nog winkels waar niets te halen viel.

Het verhaal van Jan Zandvliet is nog niet af. Op zijn 55e moest hij geopereerd worden voor het verwijderen van fistels. Toen de dokter zijn been zag, zei hij dat hij daar wel iets aan kon doen. Er werden zilveren pinnen in gezet en hij kreeg een verhoogde schoen. Hij kon het been niet buigen, maar hij kon er op staan en met twee stokken lopen. Heel zijn werkzame leven had hij krukken nodig gehad en nu zijn pensionering in zicht kwam kon hij ze wegdoen. Beter laat dan nooit, zou je zeggen, maar wat zou het fijn geweest zijn als hij die dokter wat eerder had ontmoet.

Wim van der Pouw Kraan

De naam Pouw Kraan is al eerder gevallen: Dora zag hem voorbij rijden met zijn schillen. Wim (1905-2014) en zijn vrouw Gré van der Laan (1922-2015) hadden elf kinderen. Wim stamde van een oud molenaarsgeslacht uit Hoogma en was zelf molenaar op de Lijkermolen no 1, op een steenworp afstand van Jan Zandvliet. Wim had bij de molen een kleine stal met zes koeien en vier varkenshokken. Hij huurde een stukje weiland van Goof van der Poel en een langgerekt stuk langs de Middenweg (waar nu het fietspad is) van de gemeente. Daar konden de koeien zomers lopen. Hooi haalde hij, net als Verhaar en Zandvliet van de bermen langs de weg.

Zijn zoon Hans vertelt me dat zijn vader van zijn beesten hield en ze goed behandelde. Op een van de foto's uit het familiealbum poseert Wim met een van zijn geliefde zeugen. Als de zeug naar de beer gebracht werd kwam er geen stok aan te pas. Het beest wandelde braaf het pad af en liep de loopplank op de veewagen in. Ze wist waarschijnlijk waar ze naar toeging, gezellig naar een leuke beer. De koeien werden met de hand gemolken. De melk was voor eigen gebruik en de rest ging naar de fabriek. Zomer's kwamen de bewoners van de woonarken in de Koppoel en Kleipoel verse melk bij hem halen.

Rond 1953 begon hij met schillen ophalen voor zijn veestapel. Met zijn slimme onderhandelingstechniek (waar hij met trots over kon vertellen) kocht hij voor een habbekrats een bakfiets van iemand in Nieuwe Wetering. Dinsdagochtend vroeg fietste hij met zijn personeel (een paar van zijn kinderen) naar de Koppoellaan en verder tot het eind van de Zuidweg waar hij huis aan huis schillen meenam en leegde in jute zakken die op zijn bakfiets stonden. Om 8 uur zat dat werk erop en gingen zijn zonen naar de kerk voor de schoolmis en daarna naar school.

Op zaterdag ochtend gingen ze het dorp in. "Het dorp in?" vraag ik, daar waren ze dinsdag toch al geweest? Maar voor de Poeldijkers was 'het dorp' aan de overkant van de brug: de Oud-

Adeselaan, en dan rechtsaf de Blijverweg en zo een rondje twee keer rechtsaf terug naar huis. Van mijn eigen schillenboer-ervaringen weet ik dat je de schillen goed moet nakijken en de aardappelschilmesjes (en andere verrassingen) eruit moet halen voordat je de beesten ermee voert, maar van Hans hoor ik dat je dat enkel bij de koeien hoeft te doen. Je zou het niet verwachten, maar de varkens zijn daar heel nauwkeurig in; ze lijken alles gulzig op te vreten, maar ze laten mooi de mesjes, bierdoppen en sinaasappelschillen liggen.

Een andere zoon, Jos, stuurt per app nog een avontuur met de schillenbakfiets. Toen vader Wim verhinderd was, ging hij (ongeveer 15 jaar oud) met zijn oudere broer Bart schillen ophalen in 'het dorp', Bart op zijn brommer en Jos op de bakfiets. Alles verliep perfect en op de terugweg zegt Bart, "Ik douw de bakfiets wel met mijn brommer, als jij maar goed stuurt." Op de Poeldijk, bijna thuis, ziet Jos een grote veewagen aankomen. "Die stopt wel voor ons" roept Bart boven de herrie van zijn brommer uit en geeft nog wat extra gas. De veewagen stopt inderdaad, maar er is niet genoeg ruimte voor de bakfiets om te passeren en Jos verliest de macht over het stuur. Hij vliegt van de dijk af en slaat over de kop, de schillen over hem heen. "Niks tegen Pa zeggen!" commandeert Bart, maar ik denk toch wel dat het later aan vader Wim verteld is. Zo'n avontuur wil niemand onverteld laten.

Op 22 maart 1978 verscheen er in het Leidsch Dagblad een verhaal over Wim bij gelegenheid van zijn 25 jarig jubileum als schillenboer. Een foto toont de jubilaris op zijn bakfiets met op de achtergrond de molen. De molenaar annex schillenboer laat de journalist weten: "Ik heb nooit een hoge pet op gehad van veevoederproducten uit de fabriek. Ik hou het liever bij wat ik bij de mensen ophaal. Daarvan is de voedingswaarde veel hoger."

Schillenboers in soorten en maten

Hoe langer je zoekt, hoe meer je vindt (en in verwarring raakt). Op de Rip had je nog Bram Bakker en Henk Vaneman die schillen ophaalden in Leiden voor hun kleine veestapel aan de Pastoor van der Plaatstraat. Zo'n dertig jaar geleden had Piet Koetsier in Oud-Ade een paar koeien en wat geiten bij zijn schoonvader Klaas Heemskerk in De Zevenhuizen. Hij had een stalletje op een hoekje land dat 'het Kampie' genoemd werd. Twee, misschien drie jaar heeft hij voor zijn beesten schillen opgehaald in de buurt bij de Abdij van Rijnsburglaan waar hij woonde. De kinderen van de buurt vonden het leuk om mee te helpen. "Na afloop kregen ze een snoepie, en hupsakee," aldus Lenie zijn vrouw, beter bekend onder de naam 'Wout'. Piet heeft heel lang met zijn gezondheid getobd en is in 2016 overleden. De koeien werden in de kudde van boer Klaas opgenomen toen de regels voor het houden van vee steeds strenger werden.

Ook Erdwin, Marcel en Vincent Hoogenboom hebben zo'n 40 jaar geleden als jonge jongens schillen opgehaald voor de varkens en koeien van hun vader Joop op de Kippendijk. Op Zaterdagochtend gingen ze met een handkar van huis tot huis door de 'nieuwe' wijk achter de Abdij van Rijnsburglaan. Op de Leidse weg kwamen ze niet. Toen Erdwin 16 geworden was werd de handkar vervangen door een kleine trekker die door hem bestuurd werd. Net als bij Piet Koetsier vonden de kinderen van de buurt het prachtig, vooral die trekker die door de straat reed. Ze hielpen enthousiast mee. Als ik Erdwin vraag of hij zich iets bijzonders herinnert uit die tijd dan is dat Tonny Opdam die vrolijk achter het raam zat te zwaaien naar al die schillenboeren en –boertjes die voorbij kwamen. Na ongeveer drie jaar zijn ze ermee gestopt. De jongens Hoogenveen werden ouder en gingen uit werken.

Aan de Kaag vertelt voormalig boerin Annie van Schie – de Haas dat zij zomers voedselafval van de Sociëteit kregen voor hun vee. Maar er zijn natuurlijk talloze miniatuur 'schillenboertjes'

geweest die konijnen of kippen achter in de tuin hadden en geregeld van de buren of familie groente-restanten en overgebleven eten kregen. Ab Schakenbos vertelt me dat zijn vader Koos bij enkele buren in een plastic zak schillen meenam voor zijn konijnen. Dat was ongeveer eind jaren zestig. Zelf breng ik vandaag nog de kromme winterwortels, verlepte snijbiet en het loof van de tuinbonen uit mijn moestuin naar de konijnen, kippen en hangbuikzwijnen van de buren. Toch denk ik dat zelfs deze miniatuur schillenleveranties steeds zeldzamer worden, want de winkels met dierenvoeder floreren niet voor niets. Dit brengt me – zoals zo vaak – naar een slotbeschouwing over de verdwijning van een oud beroep.

Waarom de schillenboer uit Oud-Ade (en heel Nederland) verdween

Ik begon dit verhaal met een lofzang op de schillenboer als voorloper van de recycle-cultuur waarin wij nu leven. Ironisch genoeg echter heeft deze nieuwe visie op hergebruik van voedsel en allerlei andere materialen tot de verdwijning van de groenteboer bijgedragen. ‘Landleven’ en andere sites op het Internet geven allerlei adviezen over wat welk dier wel en juist niet mag eten. Absoluut geen aardappelschillen voor paarden. En geiten kunnen ervan aan de diarree raken. Brood is ook niet goed voor geiten; ze worden er snel te dik van. Koeien houden van aardappelen maar ze kunnen zich verslikken in een grote aardappel. Brood is slecht voor alle herkauwers, zoals koeien en konijnen. Kook koolsoorten voordat je ze aan de kippen geeft, daarmee voorkom je gasvorming in hun maagdarmsstelsel. Varkens, denk je dan, blijven gelukkig dankbare voedselafvaleters, maar vergis je niet; elders lees ik: “Varkens mogen nooit keukenafval (swill) gevoerd krijgen. Dit is bij de wet verboden. Het voeren van aardappelschillen en rauwe aardappels wordt sterk afgeraden.”

Aan hekken bij kinderboerderijen en stadsparken hangen bordjes dat je de beesten niet mag voeren. Overal dringt het bewustzijn door dat eten gezond moet zijn, voor ons mensen maar ook voor de dieren. In de vriendelijke pindakaashoudertjes die nu overal tussen de nestkastjes te zien zijn, mag je niet het voor mensen bestemde pindakaasrestant plaatsen want dat is te zout voor de kool- en pimpelmeesjes. In de winkel is speciale zoutarme mezenpindakaas te koop.

Nieuwe inzichten en strengere regelgeving over voeding van dieren zijn de hoofdoorzaak van de schillenboer-malaise. Al in de jaren tachtig van de vorige eeuw besloot landbouwminister Braks na het uitbreken van varkenspest dat etensresten niet meer aan varkens gevoerd mochten worden. Na de mond-en-klauwzeeruitbraak in 2001 kwam er een Europees verbod op gekookt-etenaafval. De nieuwe regels en de boerenprotesten gaan vaak over veevoeder. De klassieke schillenboer heeft in die gevechten allang het loodje gelegd maar in de informele sfeer blijven gezinnen de vogeltjes in hun achtertuin of op hun balkon voeren met wat er op hun bord is blijven liggen. Of ze brengen de restanten van sla en spruitjes naar die schattige konijntjes van de buren. In hen leeft de oude schillenboer nog een beetje voort maar ook daar verspreidt de kennis van hygiëne en gezondheid zich geleidelijk. De groene container wordt steeds meer het veilige alternatief voor groen afval en etensresten.

Verwarring

Ik dacht dat ik het einde van mijn verslag had bereikt, maar in dit oude-beroepenproject kom ik telkens voor nieuwe verrassingen te staan. Ik raak in gesprek met iemand en er vallen nieuwe namen en hoor ik verhalen over andere vormen van schillen- en afval-gebruik voor vee en andere dieren. Bij de Voedselbank krijgen mensen voedsel dat de uiterste datum van houdbaarheid benadert, maar als het enkele dagen later *over* die datum is mag het niet meer uitgedeeld worden en wordt het verwijderd en meegenomen voor de beesten. Oud brood is prima bijvoeding voor de koeien en

wordt wekelijks opgehaald bij voedselbanken en bakkerijen. Karrevrachten afgedankte tulpenbollen gaan richting boerderijen met koeien.

Mijn oude voetbalmaat (links back) Willem de Haas vervoert al jaren bierbostel in zijn kolossale bulkwagen naar boeren met vee. Bierbostel is een restproduct van de gekookte gerst waar bier uit gemaakt wordt. In zijn bulkwagen vervoert hij 35 ton van dat spul. Die hoeveelheid staat voor ongeveer 200.000 liter bier. Het is prima bijvoeding maar niet gratis, zelfs niet goedkoop; de boer betaalt ongeveer 60 euro voor een ton bierbostel. In de zomer, als de koeien buiten lopen is de prijs iets lager en wordt het spul ingekuuld voor de winter. Je zou denken: de fabriek moet het kwijt, het is afval, maar het woord 'afval' mag niet gebruikt worden; bierbostel is een 'restproduct'. Als er geen koeien en varkens waren, zouden ze het moeten weggooien. Maar inmiddels is het bierbostel, naast het bier, een populair verkoopproduct geworden van de fabriek. Per week levert de Heinekenfabriek in Zoeterwoude-Rijndijk 3000 ton bierbostel aan boeren in heel Nederland.

Willem citeert een oude boer: "De koe maakt van een onwaardig product een waardig product." Hij transformeert het in melk. "Daar hoor je nooit iets over op TV," vervolgt Willem, "daar gaat het alleen maar over stikstof en mestoverschot." Zonder koeien, zou je bijna zeggen, konden wij geen bier drinken. Willem levert zijn bierbostel aan boeren door het hele land. Soms wordt de voorraad van 35 ton bij één enkele boer gestort (kosten: ruim 2000 euro), soms gaat het naar meerdere boeren. Terwijl Willem zijn wagen keert, is de boer al begonnen met voeren. Per dag rijden er zo'n 15 bulkwagens met bierbostel van de fabriek in Zoeterwoude door Nederland. Het product heeft geen nadelige invloed op de kwaliteit van de melk. Raymond van der Fits is een andere Oudadenaar die als een herrezen schillenboer met zijn bulkwagen boeren en koeien gelukkig maakt. En tot voor kort deed Piet van der Geest ('de Mop') hetzelfde.

Een vergelijkbaar verhaal zou verteld kunnen worden over de levering van aardappelvezel ('aardappelmoes') en perspulp (van suikerbieten) aan boeren. Ik hoor over een ZZPer die een grote mixer heeft aangeschaft en met dat ding achter zijn trekker langs de boerderijen gaat, waar de mixer gevuld wordt met de aanwezige restproducten en er een smakelijke stampot van maakt die de koeien wordt voorgezet. "Het gaat altijd om het geld," legt een van mijn gesprekspartners uit. Naast de groene container zijn ook de kolossale tankwagens en landbouwmachines de nieuwe schillenboeren.

Sjaak van der Geest

Reacties, correcties, aanvullingen: s.vandergeest@uva.nl; tel. 0626971256

Dank aan: Henk Zandvliet, Hans van der Pouw Kraan, Janus Olijerhoek, Lenie Koetsier-Heemskerk, Erdwin Hoogeboom, Willem de Haas en Agnes Turk.

Bijlage: Foto's en andere illustraties

Jan Zandvliet, de schillenboer met de krukken, ca. 1940 (Oud Alkemade Archief).

Links de oude Grutterij, woonhuis van Jan Zandvliet, Poeldijk 3, Rijpwetering. Het historische pand is in 1993 afgebroken en vervangen door een nieuwe woning (Oud Alkemade Archief).

Jan Verhaar op de Kippendijk. De schillenboer rust tijdens het hout hakken even uit voor de eerwaarde fotograaf. Rechts het schuurtje waar zijn leen-koe stond, achter hem het hakhout voor de kachel en daarachter nog net zichtbaar het dak van een schuur van Cor van der Poel die daar zijn land had, ca. 1960. Foto Pastoor Verkleij (Oud Alkemade Archief).

Jan Verhaar met schoondochter Bep Devilee en kleinzoon Piet Olijerhoek keert het hooi op de berm van de Oud-Adeslaan. Links het huis van elektricien Cor Olijerhoek. Zijn vrouw Kee Verhaar, dochter van Jan, houdt toezicht op het werk, ca. 1960. Foto Pastoor Verkleij (Oud Alkemade Archief).

De Kippendijk vanaf het huis van Jan Verhaar. Het klaphekje waar de schillenkar doorheen moest, is duidelijk te zien. Links de Oostenrijkse huizen waar Jan zijn schillenklanten had. De huizen zijn in 2019 afgebroken om plaats te maken voor het nieuwe Quackenbosch. Foto ca 1960, Pastoor Verkleij (Oud Alkemade Archief).

Wim van der Pouw Kraan, molenaar, veehouder en schillenboer, Poeldijk, Rijpwetering, 1978. Achter hem zijn kroonjuweel, de 12 kantige Lijckermolen. Foto uit het Leidsch Dagblad.

Wim van der_Pouw_Kraan en Gré van der Laan, beiden afkomstig uit Hoogmade.

Het gezin van Wim en Gré. Voor: (vlnr): Hans, André, Martie, Peter, Greet. Midden: Henny, Bart (†), Paul op schoot, Moeder Gré, Jos, Joke. Achter: Wim, Vader Wim. Ca. 1964 (uit familiealbum)

Wim van der Pouw Kraan met een van zijn geliefde zeugen, het eindstation van de schillen en een tussenstation in de voedselketen: vlees voor de carnivoren en mest op het land. (familiealbum)

De bulkwagen met aanhanger vol bierbostel. Bij mijn zoektocht in familiealbums kom ik zelden oude beroepen in actie tegen. Werk daar maakte je geen foto's van. Foto's reserveerde je voor speciale gelegenheden, zoals feesten en de kermis en voor familieportretten. Maar Willem de Haas heeft een album dat alleen maar gevuld is met foto's van zijn bulkwagen, alsof het een kind van de familie is.

Het bierbostel wordt via een vijzel gedeponeerd in de silo van de boer (ca. 1995).

Een nieuwere techniek: het bierborstel wordt in een 'slurf' op het erf achtergelaten. Het wordt, in vaktermen, 'ingeslurft'. De methode is goed te zien op een filmpje waar deze foto een 'still' van is:

<https://www.youtube.com/watch?v=tk8-FxmZW0s>